

Úvodem...

U příležitosti 110. výročí narození prozaika Egon Hostovského (23. 4. 1908, Hronov – 7. 5. 1973, Montclair, New Jersey, USA) uspořádal 20. dubna 2018 Ústav české literatury a komparatistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze konferenci věnovanou jeho dílu. Zastoupeni zde byli kolegové z rozličných domácích a zahraničních institucí, generačně i metodologicky rozdílní zkušení badatelé, doktorandi i pregraduální studenti.

Přítomnou knihu, která představuje výstup z tohoto setkání, jsme rozdělili do tří částí. V první z nich, nazvané *Dílo Egon Hostovského – Východiska a perspektivy*, jsou zastoupeny tři texty, které rozvíjejí několik klíčových témat a otázek, které jsme vytýčili jako výchozí pro jednání konference. Jiří Holý se v příspěvku nazvaném *Téma židovství v díle Hostovského a román Dům bez pána* zaměřuje na vazby Egon Hostovského, který pocházel z asimilované židovské rodiny ve východních Čechách, k židovským společenským a kulturním aktivitám. Sleduje rovněž průměty židovské tematiky do prozaikova díla. Martin Pokorný ve stati nazvané *Náčrt k Hostovského autorské letoře* rozvíjí několik interpretačních podnětů, opřených o výchozí tezi, která Hostovského interpretuje jako autora vypjatě morálního, jenž exkluzivně morálním prizmatem vnímá hlasy i podoby, ulice i krajiny. Nejde u něj ovšem o morální systém, nýbrž o morální emoci, tedy o emocionální vědomí morálních rozporů a dynamik: krásy dobra, zhnusení zlem a jisté kombinace těchto protipólů, které Hostovský pocítil na vlastní kůži a našel způsob, jak je působivě zachytit. Václav Vaněk si v třetí z úvodních sond všímá problematiky humoru a ironie. Humor chápe jako paradoxně často „krutý“ nástroj fatální proměny protagonistů Hostovského próz, ironii pak jako tu, jež v jeho díle často definuje rámec lidských životů. Tyto atributy a charakteristiky Hostovského humoru a ironie se pokouší postihnout v rozsahu celého spisovatelova díla.

Druhý oddíl s titulem *Šestkrát v hlavní úloze. Poetika díla Egon Hostovského v letech první Československé republiky a prvního exilu (1923 – 1948)* zahrnuje texty, které se různorodým způsobem dotýkají rozličných aspektů poetiky Hostovského děl v prvních dvou desetiletích jeho umělecké tvorby. Erik Gilk se v textu nazvaném *K Hostovského rané povídkové tvorbě* zabývá ranou povídkovou tvorbou Egon Hostovského, publikovanou téměř výhradně časopisecky v letech 1923–1938. Všímá si mimo jiné jejich transformací v pozdější povídkové tvorbě i v raných románových pracích. Václav Sádlo se ve stati *Regionální prvky v díle Egon Hostovského* zaměřuje na popis regionál-

ních prvků v Hostovském prózách. Ukazuje napříč autorovými prozaickými díly, jak byl tomuto autorovi psychologizujících a existenciálně laděných děl kraj jeho dětství a mládí důležitým, ne-li rozhodujícím zdrojem jeho inspirace. Vídeňská bohemistka Gertraude Zandová se v textu s názvem *Mezi svědectvím a halucinací – Listy z vyhnanství Egona Hostovského* zaměřuje na beletristické dopisy Egona Hostovského z exilu, které napsal v letech 1939 a 1940 při útěku z Evropy. Podobně jako další obdobně koncipované prózy domácí i světové produkce dokumentují často zoufalou situaci uprchlíků a jejich úsilí o zachování jejich individuální identity v chaosu jmen, dokumentů a jazyků. Současně popisují sny a naděje emigrantů, jejichž samotná existence se často podobá zázraku. Miroslav Chocholatý ve stati *Obraz cizince v Hostovského válečných prózách* analyzuje podoby postavy cizince v prozaických pracích. Klade si otázku, do jaké míry jsou protagonisté cizinci podle vlastního rozhodnutí a do jaké míry jsou do této role vtlačeni soudobými společenskými podmínkami. Michal Topor se v textu s titulem „*Laurinovi rozbijí držku, kdyby se čert na koze jel*“ aneb *Hostovského „pseudologia fantastica“ či exilový svár E. Hostovského a A. Laurina* zabývá pozadím dobového sporu řešeného v londýnském válečném exilu a nově osvětluje výsek Hostovského exilové situace. Marie Zetová se v textu *Nostalgie, která neměla obsah. K motivům paměti a vzpomínání ve vybraných dílech Egona Hostovského* zaměřuje na motivy vzpomínání a vzpomínek v Hostovského románech, zejména v souvislosti s jeho dopisy z prvního exilu.

Třetí oddíl s názvem *Nezvěstný? Tvorba a recepcce díla Egona Hostovského v období druhého exilu (1948–1973)* otevírá stat Olga Hostovské *Egon Hostovský a Vítězný únor*. Příspěvek se zaměřuje na román *Nezvěstný* a srovnává ho s prózami paralelně vydávanými v soudobém Československu, které tematizují komunistický převrat z odlišných, oficiálních ideových pozic – konkrétně s románem Jana Otčenáška *Občan Brych* a románem Bohuslava Březovského *Železný strop*. Autorka se také ve svém příspěvku věnuje případu románu *Únor*, jehož autorem byl Lubor Zink a který byl původně připisován Hostovskému. V příspěvku nazvaném *Nezvěstný: mezi Západem a Východem nebo Hostovského ministerstvo strachu* se Juan Zamora zabývá otázkou, zdali lze o románu uvažovat v rámci žánru crime fiction a jak lze tento román číst v dobovém domácím i světovém kontextu, kdy ve stejném roce vychází jak Hostovského *Nezvěstný*, tak např. budovatelský román *Nástup Václava Řezáče* či svým laděním Hostovskému blízká kniha Grahama Greena *Ministerstvo strachu*. Barbora Svobodová se v textu *Co zbylo z Půlnočního pacienta... aneb Les Espions Henriho-Georgese Clouzota* soustředila na srovnání Hostovského románu *Půlnoční pacient* (*The Midnight Patient*, 1954) s filmem *Les Espions* (1957), který vytvořil francouzský režisér Henri-Georges Clouzot a jenž byl inspirován Hostovského knihou. Film není v českém kontextu příliš známý, proto se autorka soustřeďuje jak na okolnosti geneze filmu, tak se zabývá i srovnáním některých aspektů literárního textu a jeho filmové adaptace. Štěpánka Pašková uvažuje v příspěvku *Jak vydat román Půlnoční pacient?* nad možnostmi současné editace Hostovského prózy. Text vychází z praxe při přípravě vydání románu *Půlnoční pacient* v rámci České knihovny (Brno 2018). Závěrečný příspěvek knihy z pera polské badatelky Agaty Firlej *Konfident proti své vůli. Další klíč k charakteristice středoevropského hrdiny v próze Egona Hostovského a Janusze Głowackého (na příkladu románů Nezvěstný a Moc truchleje)* uvažuje o těchto autorech jako o zástupcích skupiny středoevropských spisovatelů, kteří ve svých

dílech rozvrhují konkrétní způsoby, jak řešit – z hlediska zachování osobní mravní identity – problém vzdoru vůči tlaku moci.

Vážení čtenáři, předložená publikace představuje výsledek třetího, resp. čtvrtého polistopadového odborného setkání nad dílem Egona Hostovského. Svým způsobem navazuje na řadu předchozích podobně založených událostí. Na jaře roku 1993 se konalo v Hronově mezinárodní sympozium *Návrat Egona Hostovského* (srov. KAUTMAN 1996). Téhož roku uspořádala univerzita v Hradci Králové konferenci *Laboratoř psychologické prózy*, v jejímž rámci byl věnován celý blok právě Hostovskému dílu (srov. DVOŘÁK; MLSOVÁ 1994). V roce 2003 uspořádala Filozofická fakulta Univerzity Karlovy kolokvium nazvané *Egon Hostovský v kontextu psychologické a existenciální prózy 30. a 40. let* (vybrané příspěvky prezentovány v periodikách *Tvar* a *Dokořán* v roce 2003, srov. SVADBOVÁ; PŘIBÁŇ). Doufáme, že vám toto aktuální zastavení nad dílem pozoruhodného českého židovského prozaika přinese řadu podnětů pro čtenářské setkávání s jeho prózami.

Václav Vaněk a Jan Wiendl

LITERATURA

DVOŘÁK, Jan; MLSOVÁ, Nella
1994 *Hlavní téma: psychologická próza* (Hradec Králové: Gaudeamus)
KAUTMAN, František (ed.)
1996 *Návrat Egona Hostovského* (Praha: Protis)

SVADBOVÁ, Blanka; PŘIBÁŇ, Michal
„Egon Hostovský“. *Slovník české literatury po roce 1945* (dostupné na <http://www.slovník-ceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=30 & hl=Hostovsk%C3%BD+>; přístup 17. 9. 2018)